הִלְכוֹת פֶּסַח סִימָן תפח תפט

מִלִּשְׁאֹל בְּבִרְכַּת הַשָּׁנִים. הַגָּהּ: (יג) וְנוֹהֲגִין לוֹמַר בְּכָל יוֹם טוֹב בִּתְפִלַּת מוּסָף פְּסוּקֵי מוּסַף הַיּוֹם אַחַר שֶׁאָמַר עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ כָּאָמוּר:

תפט סֵדֶר תְּפִלַּת לֵיל שֵׁנִי שֶׁל פֶּסַח וּסְפִירַת הָעֹמֶר. וּבוֹ י׳ סְעִיפִים:

א (א) (א) [א]בְּלֵיל שֵׁנִי (ב) * אַחַר תְּפִלַּת עַרְבִית (ג) מַתְחִילִין (ג) * לִסְפֹּר הָעֹמֶר, וְאִם שָׁכַח לִסְפֹּר בִּתְחִלַּת הַלַּיְלָה (ד) [ב]הוֹלֵךְ וְסוֹפֵר כָּל הַלַּיְלָה. * [ג]וּמִצְוָה (ג) [ג] עַל כָּל אֶחָד (ה) לִסְפֹּר לְעַצְמוֹ,

א בְּרַיְיתָא מְנָחוֹת (ס״ה) ס״ו (ע״א). ב פְּשׁוּט מִמִּשְׁנָה מְגִלָּה כ׳ (ע״ב). ג בְּרַיְיתָא מְנָחוֹת ס״ה (ע״ב).

בְּאֵר הֵיטֵב

לְשׁוֹנוֹ. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ד) וְנִרְאֶה לִי דְּאִם יָחִיד אַחַר תְּפִלָּתוֹ עַד אַחַר שֶׁהִתְפַּלֵּל שְׁלִיחַ צִבּוּר מוּסָף לֹא יֹאמַר מַשִּׁיב הָרוּחַ, כֵּיוָן שֶׁכְּבָר פָּסַק הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר עַיֵּן שָׁם. וְכֵן כָּתַב הַחֹק יַעֲקֹב (סק״ז):

א (א) בְּלֵיל. וְאוֹמְרִים הַמַּעֲרִיבִים הַשַּׁיָּכִים לְלֵיל שֵׁנִי אַף אִם חָל יוֹם רִאשׁוֹן בְּשַׁבָּת, דְּבִשְׁאָר חַגִּים אִם חָל יוֹם רִאשׁוֹן בְּשַׁבָּת אוֹמְרִים בְּלֵיל שֵׁנִי הַמַּעֲרִיבִים שֶׁל יוֹם רִאשׁוֹן וְהַשֵּׁנִי נִדְחָה, מִכָּל מָקוֹם בְּיוֹם שֵׁנִי שֶׁל פֶּסַח אוֹמְרִים לְעוֹלָם הַמַּעֲרִיבִים הַשַּׁיָּכִים לְיוֹמָא מִשּׁוּם בִּכּוּר לַסְּפִירָה וְכֵן נוֹהֲגִין: (ג) לִסְפֹּר. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וּבְחֹק יַעֲקֹב (סק״ב). נָשִׁים פְּטוּרוֹת מִסְּפִירָה דְּהָוֵי מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא. רַמְבַּ״ם (תמידין ומוספין פ״ז הכ״ד). וּמִיהוּ כְּבָר שָׁוְיָא עֲלַיְיהוּ חוֹבָה. מָגֵן אַבְרָהָם (שם): (ג) עַל כָּל אֶחָד. וְאִם יִרְצֶה שׁוֹמֵעַ הַבְּרָכָה מֵהַשְּׁלִיחַ צִבּוּר וְסוֹפֵר לְעַצְמוֹ דִּכְתִיב

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

סֵפֶר תּוֹרָה כו׳ עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי אֶפְרַיִם שַׁעַר י׳ סָעִיף ה׳ שֶׁכָּתַבְתִּי שֶׁיֵּשׁ נוֹהֲגִין לְהַתְחִיל הַשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת וַיַּעֲבֹר כו׳, וּבְפִתְחֵי שְׁעָרִים שָׁם (סק״ט) כָּתַבְתִּי שֶׁרָאִיתִי בְּאֵיזֶה סֵפֶר שֶׁאֵין לְהַתְחִיל וַיַּעֲבֹר, וְכָתַבְתִּי שֶׁאֶפְשָׁר הַטַּעַם לְפִי שֶׁאֵין אוֹמְרִים דֶּרֶךְ בַּקָּשָׁה, וְעַתָּה רָאִיתִי כִּי דָּבָר זֶה נִשְׁאַל לְהָרָמ״ז שָׁם וְהוּא זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁהַשִּׁיב שֶׁאֵין לְאָמְרוֹ בִּתְפִלַּת יוֹם טוֹב כְּלָל, כִּי אָז הַכַּוָּנָה בִּבְחִינוֹת עֶלְיוֹנוֹת וְהוּא סוֹד אֲמִירָתָן שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים וְאֵין בָּנוּ כֹּחַ אֲפִלּוּ בְּרַבִּים לְאָמְרָם דֶּרֶךְ תְּחִנָּה רַק דֶּרֶךְ שֶׁבַח עַל דֶּרֶךְ שֶׁאוֹמְרִים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל מִי אֵל כָּמוֹךָ, וּמִנֵּה דְּעִקַּר אֲמִירָתָן הוּא כְּקוֹרֵא בַּתּוֹרָה, וְדַוְקָא בְּיָמִים טוֹבִים הָרִאשׁוֹנִים כו׳ עַיֵּן שָׁם, וְהָאִידְנָא נָהוּג לוֹמַר אַף בְּיָמִים אַחֲרוֹנִים שֶׁל יוֹם טוֹב. וְעַיֵּן שָׁם שֶׁגַּם אִם חָל יוֹם טוֹב בְּשַׁבָּת שֶׁאוֹמְרִים בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ לֹא נִדְחָה תְּפִלָּה זוֹ, כִּי תְּפִלַּת בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ אֵין עִקָּרָהּ אֶלָּא בְּמִנְחַת שַׁבָּת כו׳ עַיֵּן שָׁם, וּמֵשְׁמַע דְּבִשְׁאָר יוֹם טוֹב שֶׁאֵינוֹ חָל בְּשַׁבָּת אֵין אוֹמְרִים בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ, וְהָאִידְנָא נָהוּג לוֹמַר גַּם בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ בְּכָל יוֹם טוֹב אַף שֶׁאֵינוֹ חָל בְּשַׁבָּת וְגַם בְּחֹל בִּשְׁעַת הוֹצָאַת סֵפֶר תּוֹרָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל:

א [ג] עַל. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בִּשְׁאֵלַת יַעְבֵּ״ץ (ח״א) סִימָן קל״ט שֶׁחוֹלֵק דְּאַף שֶׁאֵינוֹ מֵבִין בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ יָצָא עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

עַל רֹב גְּשָׁמִים, מִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה לִי שֶׁנָּכוֹן מְאֹד שֶׁהַשַּׁמָּשׁ יַזְכִּיר (יג) בַּחֲשַׁאי לְרֹב הָעוֹלָם קֹדֶם תְּפִלַּת מַעֲרִיב שֶׁל לַיְלָה רִאשׁוֹנָה שֶׁל חֹל הַמּוֹעֵד שֶׁיֹּאמְרוּ וְתֵן בְּרָכָה וְכו׳, כִּי הָאֲנָשִׁים פְּשׁוּטִין רֻבָּן נִכְשָׁלִין בְּלַיְלָה רִאשׁוֹנָה וְכֵן לְמָחָר בִּתְפִלַּת שַׁחֲרִית עַד שֶׁיִּשְׁמְעוּ מִן הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁפָּסַק וְיֵשׁ בָּזֶה חֲשַׁשׁ כַּמָּה מֵאוֹת בְּרָכוֹת לְבַטָּלָה: (יג) וְנוֹהֲגִין לוֹמַר וְכו׳. וּבְדִיעֲבַד (יג) אַף אִם לֹא הִזְכִּיר אוֹתָם כְּלָל יָצָא. וְאִם טָעָה בְּמוּסָפִין וְהִזְכִּיר שֶׁל יוֹם אַחֵר, וְכֵן בְּסֻכּוֹת שֶׁאָמַר בְּיוֹם רִאשׁוֹן דְּחֹל הַמּוֹעֵד מַה שֶּׁאֵינוֹ שַׁיָּךְ כְּלָל לְאוֹתוֹ יוֹם כְּגוֹן שֶׁאָמַר בַּיּוֹם הָרְבִיעִי, אִם לֹא סִיֵּם הַבְּרָכָה יַתְחִיל מִפְּסוּקֵי הַקָּרְבָּנוֹת, וְאִם סִיֵּם הַבְּרָכָה אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר [חַיֵּי אָדָם (ח״א) בְּסוֹף כְּלָל כ״ח (סט״ז)]:

א (א) בְּלֵיל שֵׁנִי. כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּאוֹמְרִים מַעֲרָבִית הַשַּׁיָּךְ לְיוֹם שֵׁנִי אֲפִלּוּ חָל לֵיל שֵׁנִי בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, וְאַף עַל פִּי דְּבִשְׁאָרֵי חַגִּים שֶׁחָל יוֹם רִאשׁוֹן בְּשַׁבָּת אוֹמְרִים מַעֲרָבִית שֶׁל יוֹם רִאשׁוֹן בְּלֵיל שֵׁנִי, שָׁאנֵי הָכָא דְּהַמַּעֲרָבִית הוּא מֵעִנְיָן שֶׁל סְפִירָה: (ב) אַחַר תְּפִלַּת עַרְבִית. וְקֹדֶם עָלֵינוּ, דְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר לְאַקְדּוּמֵי מַקְדְּמִינַן כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיֵּם יוֹתֵר מַה שֶּׁכָּתוּב (ויקרא כג טו) 'תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה': (ג) מַתְחִילִין לִסְפֹּר וְכו׳. וְנָשִׁים וַעֲבָדִים (א) פְּטוּרוֹת מִמִּצְוָה זוֹ דְּהָוֵי מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״א) [א]מִיהוּ כְּבָר שָׁוְיָא עֲלַיְיהוּ חוֹבָה, (ג) וְכִמְדֻמֶּה דְּבִמְדִינוֹתֵינוּ לֹא נָהֲגִי נָשֵׁי כְּלָל לִסְפֹּר, וְכָתַב בְּסֵפֶר שֻׁלְחַן שְׁלֹמֹה (ס״ג) דְּעַל כָּל פָּנִים לֹא יְבָרְכוּ, דְּהָא בְּוַדַּאי יִטְעוּ בְּיוֹם אֶחָד וְגַם עַל פִּי רֹב אֵינָם יוֹדְעִים פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת: (ד) הוֹלֵךְ וְסוֹפֵר וְכו׳. דְּכָל שֶׁלֹּא עָבַר הַלַּיְלָה לֹא נָפִיק עֲדַיִן מִכְּלַל הַכָּתוּב (שם) 'תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה': (ה) לִסְפֹּר לְעַצְמוֹ. דִּכְתִיב (שם) 'וּסְפַרְתֶּם לָכֶם' מַשְׁמַע שֶׁהַמִּצְוָה חָל עַל כָּל יָחִיד וְיָחִיד. וְהִנֵּה מַשְׁמַע מִזֶּה דְּבַסְּפִירָה אֵינוֹ כְּמוֹ בִּשְׁאָר מִצְוֹת הַתָּלוּי בַּאֲמִירָה לְעִנְיַן קִדּוּשׁ וְהַבְדָּלָה וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה, דְּאִם שָׁמַע לַחֲבֵרוֹ וְנִתְכַּוֵּן לָצֵאת דְּיוֹצֵא בָּזֶה מִשּׁוּם דְּשׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה, וְהָכָא גִּלְּתָה הַתּוֹרָה דְּלֹא יָצָא כָּל כַּמָּה דְּלֹא סָפַר בְּעַצְמוֹ. (ג) אֲבָל יֵשׁ מֵאַחֲרוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ דְּכַוָּנַת הַתּוֹרָה הוּא רַק דְּלֹא נֵימָא דְּמִצְוָה זוֹ אַבֵּית דִּין לְבַד קָאֵי כְּמוֹ בִּשְׁמִטִּין וְיוֹבְלוֹת דִּכְתִיב שָׁם (ויקרא כה ח) 'וְסָפַרְתָּ לְךָ', אֶלָּא קָאֵי אַצִּבּוּר, אֲבָל בֶּאֱמֶת אִם שָׁמַע מֵחֲבֵרוֹ שֶׁסָּפַר וְהִתְכַּוֵּן לָצֵאת וְגַם חֲבֵרוֹ כִּוֵּן לְהוֹצִיאוֹ יָצָא כְּמוֹ בְּכָל מָקוֹם דְּקַיְימָא לָן שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה. (ד) וְכָל זֶה בַּסְּפִירָה, אֲבָל

בֵּאוּר הֲלָכָה

לְעֵיל דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי דְּפָסַק כְּרַבִּי נִרְאֶה דְּהַיְינוּ לְעִנְיַן דִּיעֲבַד נַמִּי שֶׁאִם שִׁנָּה וְסִיֵּם רַק שֶׁל יוֹם טוֹב לֹא יָצָא כְּדֵי שֶׁלֹּא יִסְתֹּר מֵהַשַּׁ״ס שֶׁלָּנוּ וְכַנַּ״ל, וְצָרִיךְ עִיּוּן לְמַעֲשֶׂה. אָכֵן אִם סִיֵּם בְּשֶׁל שַׁבָּת לְחוּד וְהִתְחִיל רְצֵה בְּוַדַּאי אֵינוֹ צָרִיךְ לַחֲזֹר:

א * אַחַר תְּפִלַּת עַרְבִית. כָּתַב בְּסֵפֶר מוֹר וּקְצִיעָה בְּטַעַם דְּסוֹפְרִין אַחַר הַתְּפִלָּה, מִשּׁוּם דְּבַדּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים הָיָה הַמִּנְהָג לְהִתְפַּלֵּל עַרְבִית קֹדֶם הַלַּיְלָה וּבְסִיּוּם הַמַּעֲרִיב הִתְחִילָה הַלַּיְלָה וְאָז הָיוּ סוֹפְרִין כַּדִּין בִּתְחִלַּת הַלַּיְלָה, [ב]אָכֵן בַּחֹק יַעֲקֹב סָעִיף קָטָן ט״ז כָּתַב דְּמִדִּינָא צָרִיךְ לְהַקְדִּים קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה שֶׁהוּא תָּדִיר:

* לִסְפֹּר הָעֹמֶר. הִנֵּה דַּעַת הָרַמְבַּ״ם (תמידין ומוספין פ״ז הכ״ב) וְהַחִנּוּךְ (מצוה שו) שֶׁהוּא נוֹהֵג מִן הַתּוֹרָה גַּם עַתָּה, אָכֵן דַּעַת הַטּוּר וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ וְכַמָּה פּוֹסְקִים שֶׁאֵינָהּ בַּזְּמַן הַזֶּה אֶלָּא זֵכֶר לַמִּקְדָּשׁ שֶׁהִקְרִיבוּ עֹמֶר, וְכֵן הוּא סֻגְיַת הַפּוֹסְקִים בְּסִימָן זֶה. אָכֵן בֶּאֱמֶת הָרַמְבַּ״ם גַּם כֵּן לָאו יְחִידָאָה הוּא בְּדַעְתּוֹ, שֶׁגַּם דַּעַת רַבֵּנוּ יְשַׁעְיָה כֵּן הוּא עַיֵּן בְּשִׁבְלֵי לֶקֶט רֵישׁ סִימָן רל״ד, וְכֵן הוּא גַּם כֵּן דַּעַת רַבִּי בִּנְיָמִין שָׁם עַיֵּן שָׁם בְּסוֹף הַסִּימָן, וְכֵן הוּא גַּם כֵּן דַּעַת רַאֲבִי״ה (סי׳ תקכט) הוּבָא בָּאוֹר זָרוּעַ סִימָן שכ״ט וּמֵשְׁמַע שָׁם דְּגַם הָאוֹר זָרוּעַ מוֹדֶה לֵיהּ בְּדִינוֹ עַיֵּן שָׁם, וְכֵן מִדִּבְרֵי רַב יְהוּדַאי (בה״ג הל׳ עצרת) וְרַב עַמְרָם וְרִי״ץ גֵּאוּת (הל׳ חדש וספירת העומר) שֶׁהִסְכִּים לְדִבְרֵיהֶם וְהוּבָא בָּעִטּוּר (ח״ב קלז.) שֶׁאִם לֹא מָנָה מִבָּעֶרֶב שֶׁהִפְסִיד דְּמַקְפִּידִין אָנוּ עַל 'תְּמִימוֹת' מַשְׁמַע לִכְאוֹרָה שֶׁהוּא מִן הַתּוֹרָה וְלֹא לְזֵכֶר בְּעָלְמָא, מִדְּדָחֵי הָעִטּוּר לְדִבְרֵיהֶם מִטַּעַם דִּסְפִירַת הָעֹמֶר לְדִידַן לֵיתָא מִדְּאוֹרַיְיתָא דְּהַשְׁתָּא לֵיכָּא לֹא הֲבָאָה וְלֹא קָרְבָּן וְלֵיכָּא לְדַקְדּוּקֵי בִּתְמִימוֹת מַשְׁמַע דִּלְדִידְהוּ הָוֵי דְּאוֹרַיְיתָא [אָמְנָם יֵשׁ לוֹמַר קְצָת דִּסְבִירָא לְהוּ דְּאַף שֶׁהוּא רַק זֵכֶר לַמִּקְדָּשׁ עֲשָׂאוּהוּ רַבָּנָן כְּעֵין דְּאוֹרַיְיתָא דְּדַוְקָא תְּמִימוֹת]. וּלְפִי זֶה יֵשׁ סַעַד גָּדוֹל לְמִנְהָגֵנוּ [ג]שֶׁאָנוּ זְהִירִים שֶׁלֹּא לִסְפֹּר עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים אַחֲרֵי דִּלְדַעַת כַּמָּה רַבְּוָותָא הוּא דְּאוֹרַיְיתָא, אַחַר כָּךְ מָצָאתִי כְּעֵין זֶה גַּם כֵּן בָּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״י) אֶלָּא שֶׁלֹּא זָכַר כָּל הָנֵי גְּדוֹלִים שֶׁכָּתַבְנוּ:

* וּמִצְוָה עַל כָּל אֶחָד וְכו׳. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ה) שֶׁכָּתַבְתִּי מַחֲלֹקֶת הָאַחֲרוֹנִים אִם אָמְרִינַן בָּזֶה שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה, וְהוּא מַחֲלֹקֶת הַלְּבוּשׁ וְחֹק יַעֲקֹב (סק״ד) עִם הַפְּרִי חָדָשׁ, דִּלְבוּשׁ וְחֹק יַעֲקֹב כְּמוֹ דִּלְעִנְיַן לוּלָב דָּרְשִׁינַן 'וּלְקַחְתֶּם לָכֶם' (ויקרא כג מ) לָכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּמוֹ כֵּן הָכָא צָרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּעַצְמוֹ לִסְפֹּר, וּפְרִי חָדָשׁ מֵקֵל בָּזֶה וְכֵן נוֹטֶה דַּעַת הַבִּרְכֵּי יוֹסֵף (סק״ו). וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי דָּבָר זֶה פְּלוּגְתָא בֵּין הָרִאשׁוֹנִים, דְּרַשִׁ״י פֵּרֵשׁ שָׁם בִּמְנָחוֹת ס״ה עַמּוּד ב׳ (ד״ה לכל) עַל מַה דְּקָאָמַר שָׁם בַּגְּמָרָא לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, שֶׁכָּל אֶחָד חַיָּב לִסְפֹּר, וּבֵאֵר בְּחִדּוּשֵׁי הָרַשְׁבָּ״א (ד״ה שתהא) דְּבָרָיו דְּאִי כַּוָּנַת הַתּוֹרָה לַצִּבּוּר לְבַד וְלֹא לְכָל יָחִיד וְיָחִיד הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר 'וּסְפַרְתֶּם' לְבַד וְלִשְׁתּוֹק,

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יג) אוֹ יִכְתֹּב מִקֹּדֶם יוֹם טוֹב עַל הַנֵּיר שֶׁמִּלֵּיל א׳ חֹל הַמּוֹעֵד וָאֵילָךְ יֹאמְרוּ וְתֵן בְּרָכָה וְיַדְבִּיקֵנוּ בַּכֹּתֶל, וַהֲגַם שֶׁיָּדַעְתִּי שֶׁיִּמָּצְאוּ מְפַקְפְּקִין גַּם עַל זֶה אֲפִלּוּ הָכִי נִרְאֶה לִי שֶׁזֶּה עָדִיף מִשֶּׁיָּבוֹאוֹ כַּמָּה עֲשִׂירִיּוֹת אֲנָשִׁים [וְלִפְעָמִים כַּמָּה מֵאוֹת] לִידֵי בְּרָכוֹת לְבַטָּלָה: (יג) אַחֲרוֹנִים: א (א) פּוֹסְקִים: (ג) גַּם הַפְּרִי חָדָשׁ כָּתַב בִּפְשִׁיטוּת דְּנָשִׁים פְּטוּרוֹת וְלֹא הִזְכִּיר מִמִּנְהָגָא דְּנָשֵׁי בָּזֶה, וְכֵן הַחַיֵּי אָדָם הִשְׁמִיט הַאי מִנְהָגָא, וְעַיֵּן בְּבִרְכֵּי יוֹסֵף (ס״ק כב) מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה: (ג) עַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה ומצוה): (ד) אַחֲרוֹנִים:

ליקוטי דברי הרב: א] בשו״ע הרב (ס״ב) כתב שבמקצת מדינות שמו הנשים מצוה זו עליהם חובה, ואין חשש איסור במה שהן מברכות עליה אף שהם פטורות ממנה. **ב]** וכן כתב בשו״ע הרב (סט״ז). **ג]** בשו״ע הרב (סי״ב) הביא שתי הדעות האם מותר לספור בספק חשיכה כיון שאין החיוב אלא מדרבנן, ובסוף דבריו כתב: שלכתחלה אין להכניס עצמו לידי ספק אפילו מדברי סופרים ואין לספור עד צאת הכוכבים שהוא לילה ודאי, וכן עושין המדקדקים וכן ראוי לכל אדם לעשות, ומכל מקום המנהג ההמון עכשיו כסברא הראשונה לספור בבין השמשות.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

ד הרא״ש בסוף פסחים (פ״י סי׳ מא) מְבָרְיְתָא דְּבַקָּמָה תְּחֵל וְכוּ׳.

ה מֵימְרָא דְּאַבָּיֵי שָׁם ס״ו (ע״א) וּכְתַבּוּהוּ הָרִי״ף (פסחים כח.) וְהָרא״ש בְּסוֹף פְּסָחִים (שם סי׳ ט).

(ו) וְצָרִיךְ לִסְפֹּר (ד) מֵעֲמֶד, (ה) וּלְבָרֵךְ תְּחִלָּה. (ז) וְסוֹפֵר הַיָּמִים (ו) [ו] וְהַשָּׁבוּעוֹת. כֵּיצַד, בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן אוֹמֵר (ז) הַיּוֹם יוֹם אֶחָד (מ) [ח] (בָּעֹמֶר), עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְשִׁבְעָה יָמִים וְאָז יֹאמַר הַיּוֹם שִׁבְעָה

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

[ו] וְהַשָּׁבוּעוֹת. עַיִן בְּאֵר הַיטֵב בְּאם מָנָה בְּרֹאשֵׁי תֵּבוֹת בְּגוֹן י״א אוֹ ל״ג בָּעֹמֶר, וְדַעַת הַגַּה פְּשׁוּט סִימָן קכ״ו (ס״ק עג) דְּיָצָא, וְהַפְּרִי חָדָשׁ וּקְצָת אַחֲרוֹנִים וְכֵן בְּשִׁאֲלַת יַעֲבֵ״ץ (ח״א סִימָן קל״ט הִסְכִּימוּ שֶׁלֹּא יָצָא, וּבְבִרְכֵי יוֹסֵף (ס״ק י״ד) כָּתַב שֶׁלָּזֶה דַּעְתּוֹ נוֹטָה וְטוֹב לַחֲזֹר וְלִמְנוֹת בְּלֹא בְּרָכָה. וְאִם מָנָה בְּרֹאשֵׁי תֵּבוֹת בְּמִלּוֹי אוֹתִיּוֹת, כְּגוֹן י״א וְכֵיוֹצֵא בּוֹ כָּתַב שְׁאֵלַת יַעֲבֵ״ץ שֶׁחוֹזֵר וּמוֹנֶה בְּלֹא בְּרָכָה עַיִן שָׁם. וְעַיִן שָׁם בִּבְרְכֵי יוֹסֵף אִם כָּתַב לְחַבְּרוֹ אַגֶּרֶת וְכָתַב יוֹם ט״ו לְסְפִירָה, פְּשִׁיטָא שֶׁצָּרִיךְ לַחֲזֹר וְלִסְפֹּר בְּפֶה בִּבְרָכָה. וְעַיִן שָׁם בְּדִין כְּתִיבָה אִי הֲוֵי כִּדְבּוּר, שֶׁהֲבִיא מִמַּה שֶׁכָּתַב לְעֵיל סִימָן (מ״ו) [מ״ז] (ס״ג) לְעִנְיַן בִּרְכַּת הַתּוֹרָה וּמִשָּׁם יַעֲקֹב בְּחֶלֶק יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן מ״ט וּבְכֶנֶסֶת הַגְּדוֹלָה סִימָן ר״י עַיִן שָׁם, וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי בָּרוּר דְּאַפִּלּוּ כָּתַב שִׁבְעָה עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם כּוּ׳ לֹא יָצָא כְּלָל, אִם לֹא שֶׁנִּתְכַּוֵּן לְצֵאת בִּכְתִיבָה זוֹ יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק קָצָת, וְנִרְאֶה דְּגַם בָּזֶה יַחֲזֹר וְיִסְפֹּר בִּבְרָכָה, וְלֹא דָּמֵי לְשֶׁאֵר דּוּכְתֵּי, דְּאַף דִּנְיָקָא שָׁם דִּכְתִיבָה כִּדְבּוּר הֵינוּ בְּמָקוֹם שֶׁהַדִּבּוּר עַצְמוֹ אֵינוֹ אֶלָּא לְגַלּוֹת מַחֲשֶׁבֶת הַלֵּב מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה, וְכִמוֹ דִּלֹא מְהָנֵי אִם כּוֹתֵב קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה, וּבְמִגִּלַּה מִבֹּאר לְהַדְיָא דִּקְרִיאָה בְּפֶה בָּעֵינַן כִּדְאָמְרִינַן (מגילה יח.) הָיָה כּוֹתְבָהּ וְכוּ׳, וְעַיִן לְקַמָּן סִימָן תר״צ (ס״ק ג) וְעַיִן בְּאֹשֶׁל אַבְרָהָם (ס״ח) שֶׁהָרְאָה מָקוֹם לִתְשׁוּבוֹת מִגֵּן אַשׁוּל (ס״ כ) בְּעֵנְיָן זֶה. וְעַיִן בְּשִׁיּוּרֵי בְּרָכָה (ס״ק א) שֶׁכָּתַב שְׁמִי שֶׁמָּנָה בְּרֹאשֵׁי תֵּבוֹת, טוֹב שֶׁאַחַר כָּךְ יִהְיֶה שְׁלֵיחַ צִבּוּר וִיבָרֵךְ לְהוֹצִיא אֲחֵרִים עַיִן שָׁם, וּבְמִדְרָשָׁנוּ לֹא נָהֲגוּ לָצֵאת בִּבְרָכַת שְׁלֵיחַ צִבּוּר בְּלֹל רַק כָּל אֶחָד מְבָרֵךְ וְסוֹפֵר לְעַצְמוֹ אִם כֵּן אֵין לוֹ לִהְיוֹת שְׁלֵיחַ צִבּוּר וּלְבָרֵךְ כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ רַק לְעַצְמוֹ, וְצָרִיךְ לִמְנוֹת בְּלֹא בְּרָכָה: **[ח] בָּעֹמֶר.** עַיִן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיִן בְּשׁוּ״ת בֵּית יַעֲקֹב (סי׳ כג) שֶׁחָמִיו הַגָּאוֹן ז״ל הָיָה אוֹמֵר לְעָמֶר, וְהוּא הַחֲזִיק הַנֻּפָּח בְּעָמֶר, וְהֵבִיא רְאָיָה מֹחְשָׁן מִשְׁפָּט סִימָן רנ״ג (ס״ק יד) עַיִן שָׁם, וּבְאֶמֶת אֵין רְאָיָה מִשָּׁם לְכָאן וּמְצִינוּ בִּלְשׁוֹן הַמִּקְרָא (במדבר א א) ״בְּשָׁנָה הַשֵּׁנִית

בְּאוּר הֲלָכָה

וּמִדְּקָאָמַר ׳לָכֶם׳ מַשְׁמַע דְּבָא לוֹמַר לְכָל אֶחָד עַיִן שָׁם, הֲרֵי דְּהַמִּצְוָה שַׁיָּךְ עַל כָּל יָחִיד וְיָחִיד בִּפְנֵי עַצְמוֹ. וּלְעִנְיַן זֶה מִלְּשׁוֹן הַקְּדוֹמוֹן הֲרִי״ץ גָּאוּת מַשְׁמַע שֶׁאָחַד יָכוֹל לְהוֹצִיא אֶת חֲבֵרוֹ בָּזֶה דְּזֶה לְשׁוֹנוֹ שָׁם בְּהִלְכוֹת סְפִירָה, וְאָנוּ קְבַּלְנוּ מֵרַבּוֹתֵינוּ אַסְמַכְתָּא לְסְפִירַת הָעֹמֶר בַּעֲמִידָה מִדִּכְתִיב (דברים טז ט) ׳מֵהָחֵל חָרְמֵשׁ בַּקָּמָה׳, שֶׁאִין תַּלְמוּד לוֹמַר בַּקָּמָה, לְלַמֵּדְךָ שֶׁקְּלוּמָה וּבַעֲמִידָה, וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת שֶׁאָמְרִים לְאַחַר תְּפִלַּת עַרְבִית וְיהִי נֹעַם וְיֹקֵדְשָׁה דְּסִידְרָא כְּשֶׁהֵן יוֹשְׁבִין נָהֲגוּ רִאשׁוֹנִים לְבָרֵךְ שְׁלֹשׁ צִבּוּר מֵעֲמֹד וְכָל הַקָּהָל עוֹנִין אָמֵן בְּכַוָּנָה שֶׁלֹּא לְהַטְרִיחַ הַצִּבּוּר לַחֲזֹר וְלַעֲמֹד, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְכֵן כָּתַב בְּעַל אֲרְחוֹת חַיִּים (הל׳ ספירת העומר אות ד) דְּכֵשֶׁם רַב הַאי גָּאוֹן עַיִן שָׁם, וּמִשְּׁמַע מִזֶּה דְּיוֹצְאִין בִּסְפִירָתוֹ, דְּאִם כֵּן נִמְצָא שֶׁאֵין יוֹצְאִין רַק בִּבְרָכָה גְּרִידָא, וְאִם כֵּן עַל כָּל פָּנִים צָרִיכִין לַעֲמֹד בְּשָׁעַת הַבְּרָכָה שֶׁלֹּא יְהֵיוֹת מְעֻכָּב [וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי יֵשׁ לְעַיֵּן אֲפִלּוּ לְפָרוּשׁ רַשׁ״י הַנַּ״ל הֵיכָא שֶׁאֵינוֹ בָּקִי לִסְפֹּר בְּעַצְמוֹ אֲפִלּוּ שֶׁחֲבֵרוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיאוֹ, וְלֹא גָּרַע מִמַּה דְּקַיְימָא לַן לְעִנְיַן בִּרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁאֵין אֶחָד יָכוֹל לְהוֹצִיא אֶת חֲבֵרוֹ לְכַלֵּי עָלְמָא אֶלָּא אִם כֵּן אֲכַל בְּעַצְמוֹ מְשׁוּם דִּכְתִיב (דברים ח י) ׳וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ׳ מִי שֶׁאָכַל הוּא יְבָרֵךְ וַאֲפִלּוּ הָכִי קַיְימָא לַן (ברכות מה:) דְּסוֹפֵר מְבָרֵךְ וּבוּר יוֹצֵא, וְאַפְשָׁר הוּא הַדִּין הָכָא, וְצָרִיךְ עִיּוּן]. **הֲרֵי בֵּרַרְנוּ דְּדָבָר זֶה פְּלוּגְתָּא דְּרַבְּוָותָא הוּא, וְעַל כֵּן לְכַתְּחִלָּה בְּוַדַּאי צָרִיךְ** הַנַּסָּח לָעֹמֶר, מִיהוּ עִקַּר דִּין זֶה אֵינוֹ אֶלָּא לְכַתְּחִלָּה (יג) כְּדֵי לְבָאֵר שֶׁהוּא מוֹנֶה מִיּוֹם שֶׁהִקְרִיבוּ אֶת הָעֹמֶר וְהָלְאָה, וְאִם לֹא אָמַר אֶלָּא

בַּאֵר הֵיטֵב

׳וְסִפַּרְתֶּם׳ (ויקרא כג טו) שֶׁתְּהֵא סְפִירָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, וְעַיִן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) וּבְחַק יַעֲקֹב (סק״ד). וְאִם עָבַר וְשָׁמַע הַסְּפִירָה מֵאַחֵר, יָצָא אִם נִתְכַּוֵּן שׁוֹמֵעַ וּמַשְׁמִיעַ. פְּרִי חָדָשׁ עַיִן שָׁם, וְעַיִן יַד אַהֲרֹן בְּהַגָּהוֹת בֵּית יוֹסֵף. וּפְשׁוּט דְּמַתַּר לְסַפֵּר בְּכָל לְשׁוֹן, וְדַוְקָא בְּלָשׁוֹן שֶׁמֵּבִין, וְאִם אֵינוֹ מֵבִין לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְקָפַד בְּלָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ לֹא יָצָא דְּהָא לֹא יָדַע מַאי קָאָמַר וְאֵין זֶה סְפִירָה. מָגֵן אַבְרָהָם. (ז) **מְעֻכָּב.** דִּכְתִיב ׳תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם׳ וּכְתִיב ׳שִׁבְעָה שַׁבָּתוֹת תְּמִימוֹת׳ (דברים טז ט) דְּכֵשֶׁם שֶׁהַשַּׁבָּתוֹת צְרִיכוֹת לִהְיוֹת בְּלֹא פְּסִיקָה כָּךְ הַסְּפִירָה צְרִיכָה לִהְיוֹת בְּלֹא פְּסִיקָה, כְּמוֹ כֵן אִם נַיָּמָא שֶׁהוּא מִדְּרַבָּנָן גַּם כֵּן יוֹמִי וְשָׁבוּעֵי חֲדָא נִינְהוּ, וְאָנָן הָא קַיְימָא לַן דְּאַבַּיֵי (מנחות סו.) וּרְבָנָן דְּרַב אַשִׁי וּדְלֹא כַּאֲמֵימַר (שם), וְכֵן כָּל הַפּוֹסְקִים הַקַּדְמוֹנִים [בַּהַ״ג (הל׳ עצרת) וְהָרִי״ף (פסחים כח.) וְהָרִי״ץ גִּיאוּת (הל׳ חדש וספירת העומר)] לֹא הֶעְתִּיקוּ כְּלָל דִּבְרֵי אֲמֵימַר, שְׁמַע מִנַּהּ דִּסְבִירָא לְהוּ דַּאֲפִלּוּ אִם נַיְמָא דִּבְזֶמֶן הַזֶּה הוּא דְּרַבָּנָן כָּל דְּתִקּוּן רַבָּנָן כְּעֵין דְּאוֹרַיְיתָא תִּקּוּן, וְאִם נַיְמָא דְּטַעְמָם מְשׁוּם דִּסְבִירָא לְהוּ דְּהוּא דְּאוֹרַיְיתָא וְאָנָן סְבִירָא לַן דְּהוּא דְּרַבָּנָן, זֶה אֵינוֹ, דְּאִם נַיְמָא דְּכָל אִלּוּ הָרִאשׁוֹנִים סְבִירָא לְהוּ דְּהֵם דְּאוֹרַיְיתָא וְגַם הָרַמְבַּ״ם (תמידין ומוספין פ״ז הכ״ב) וְשִׁאֲרֵי הָרִאשׁוֹנִים שֶׁהֲבָאנוּ בַּבֵּאוּר הֲלָכָה (ד״ה לספור) הֲלֹא גַּם כֵּן כָּתְבוּ בְּהֶדְיָא שֶׁהוּא דְּאוֹרַיְיתָא, בְּוַדַּאי אִית לַן לְמִנְקַט לִדְיָנָא הָכִי, כֵּן נִרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי, וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי מְחַיֵּב מִדִּינָא לַחֲזֹר וְלִמְנוֹת: (י) נְהַר שָׁלוֹם (סק״א): **(יא)** דִּלְכְלֵי עָלְמָא צָרִיךְ לְהַזְכִּיר יָמִים וּכְדִכְתִיב (חֲמִשִּׁים יוֹם תִּסְפֹּר) [׳תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם׳] (ויקרא כג טו), וְכֵן מִבְּאֹר בְּיֵרְאִים (סי׳ רסא) וְשֶׁבְּלֵי לֶקֶט (סי׳ רלד). **וּמַה שֶּׁכָּתַב מָגֵן אַבְרָהָם** (סק״ד) **דְּיָצָא, קַאי אַלְאַחַר שִׁבְעָה יָמִים כְּגוֹן שֶׁאָמַר הַיּוֹם שִׁבּוּעַ אֶחָד וְיוֹם אֶחָד וְלֹא אָמַר מִקֹּדֶם הַיּוֹם שְׁמוֹנָה יָמִים כְּמִנְהָגֵנוּ**, וְכֵן כָּתְבוּ אַלִּיָּה רַבָּה (סק״ד) וְחַק יַעֲקֹב (סק״ח): **(יב)** אַחֲרוֹנִים:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

יָמִים שֶׁהֵם שָׁבוּעַ (ט) אֶחָד (בָּעֹמֶר), (ט) וּבְיוֹם שְׁמִינִי יֹאמַר הַיּוֹם שְׁמוֹנָה יָמִים שֶׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד וְיוֹם אֶחָד (בָּעֹמֶר), [ו]וְכֵן עַד שֶׁיַּגִּיעַ לְאַרְבָּעָה עָשָׂר יֹאמַר הַיּוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר יָמִים שֶׁהֵם שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת (בָּעֹמֶר), (י) וְעַל דֶּרֶךְ (יא) זֶה * מוֹנֶה וְהוֹלֵךְ עַד (י) [י] אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יוֹם: ב [ז]אִם טָעוּ בְּיוֹם הַמְעֻנָּן וּבֵרְכוּ עַל סְפִירַת הָעֹמֶר, (יא) (יב) חוֹזְרִים (יג) לִסְפֹּר כְּשֶׁתֶּחְשַׁךְ. (יד) וְהַמְדַקְדְּקִים אֵינָם סוֹפְרִים עַד (יג) צֵאת הַכּוֹכָבִים, (טו) * וְכֵן

ו הָרֹא"ש בִּתְשׁוּבָה (כלל כד סי' יג) וְכֵן כָּתַב הַטּוּר.
ז תְּשׁוּבוֹת הָרַשְׁבָּ"א (ח"א סי' קנד).

בְּאֵר הֵיטֵב

זַ"ל לָעֹמֶר (שער הכוונות דרושי הפסח דרוש יא), וְכֵן כָּתַב בַּשְּׁלָ"ה (פרק נר מצוה אות מב): (ט) **אֶחָד.** וְלֹא יֹאמַר אַחַת כִּי שָׁבוּעַ לְשׁוֹן זָכָר. וְיֹאמַר לְעוֹלָם מִנְיָן הַמּוּעָט תְּחִלָּה כְּגוֹן אֶחָד וְעֶשְׂרִים יוֹם, וְעַד עֲשָׂרָה אוֹמֵר יָמִים וּמֵאַחַד עָשָׂר וּלְמַעְלָה אוֹמְרִים יוֹם, וְזֶה דֶּרֶךְ צַחוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וְנוֹהֲגִין לוֹמַר מִזְמוֹר 'אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ' אַחַר הַסְּפִירָה, וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב הַחֹק יַעֲקֹב (ס"ק יא) בָּזֶה: (י) **אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה.** עַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב הָרֹא"ש בְּפֶרֶק עַרְבֵי פְּסָחִים (פ"י סי' מ) יֵשׁ מַקְשִׁים, כֵּיוָן דִּקְרָא קָאָמַר (ויקרא כג טז) 'תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם' וְכוּ', שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ הַמִּקְרָא כְּשֶׁמַּגִּיעַ הַמִּנְיָן לִסְכוּם עֲשִׂירִית פָּחוֹת אֶחָד מוֹנֶה אוֹתָם בְּחֶשְׁבּוֹן עֲשִׂירִית וְאֵינוֹ מַשְׁגִּיחַ עַל חֶסְרוֹן הָאֶחָד וְכוּ' עַיֵּן שָׁם, דִּלְפִי זֶה צָרִיךְ עִיּוּן מַאי בָּעֵי בִּגְמָרָא בְּפֶרֶק קַמָּא דְּקִדּוּשִׁין דַּף ל"ח עַמּוּד א' תַּנְיָא אִידָךְ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אָכְלוּ אֶת הַמָּן אַרְבָּעִים שָׁנָה וַהֲלֹא אַרְבָּעִים שָׁנָה חָסֵר שְׁלֹשִׁים יוֹם עַיֵּן שָׁם, וּכְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הָרֹא"ש (שם) מַאי קֻשְׁיָא הָא דֶּרֶךְ הַמִּקְרָא כָּךְ. וְעַיֵּן יַד אַהֲרֹן (הגה"ט): ב (יא) **חוֹזְרִים.** דְּהַיְנוּ בְּלֹא בְּרָכָה. שְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י סק"א): (יג) **צֵאת הַכּוֹכָבִים.** וְאִם טָעָה וְסָפַר בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת יָצָא. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו). וּלְדַעַת קְצָת פּוֹסְקִים אֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה יֵשׁ לִסְפֹּר בִּסְפֵק חֲשֵׁכָה. וְעַיֵּן בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומש"כ וזמן) וּבַבַּ"ח (ס"א) וּבַטַּ"ז (סק"ה):

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

לְצֵאתָם' וּכְהַאי גַּוְנָא טוּבָא אִיכָּא 'עַד כִּי חָדַל לִסְפֹּר' (בראשית מא מט), וְגַם בִּלְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם נוֹפֵל יוֹתֵר לָעֹמֶר בְּלָמֶ"ד, וְכֵן נָהֲגוּ בִּמְדִינָתֵנוּ וְהוּא עַל פִּי הָאֲרִ"י זַ"ל (שער הכוונות דרושי הפסח דרוש יא), וְעַיֵּן בְּאֶבֶן הָעֶזֶר סִימָן קכ"ו (ס"ד) לְעִנְיַן כְּתִיבַת הַגֵּט לְיָרֵחַ פְּלוֹנִי עַיֵּן שָׁם: [י] **אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּחֹק יַעֲקֹב (ס"ק יא) שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם מַהֲרִי"ל (הל' ספירת העומר) כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יוֹם יֹאמַר שֶׁהֵם שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת וּלְמָחֳרָתוֹ עֶרֶב שָׁבוּעוֹת, וְהוּא תָּמוּהַּ דְּמַשְׁמַע שֶׁיֹּאמַר כֵּן בִּשְׁעַת סְפִירָה, וְלֵיתָא שֶׁלָּשׁוֹן זֶה וּלְמָחֳרָתוֹ כו' הוּא לְשׁוֹן לִקּוּטֵי מַהֲרִי"ל שֶׁכָּתַב זֶה כְּדֶרֶךְ הַמִּנְהָגִים שֶׁכָּךְ הוּא הָעִנְיָן שֶׁיּוֹם אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה הוּא עֶרֶב שָׁבוּעוֹת אֲבָל לֹא שֶׁיֹּאמַר כֵּן בִּשְׁעַת סְפִירָה, וּבְשׁוּ"ת שְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ג' (סי' נב) הִקְשׁוּ לוֹ וְהוּא זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הַיּוֹם כָּךְ וְכָךְ נַמִּי יָצָא: (ט) **וּבְיוֹם שְׁמִינִי יֹאמַר וְכוּ'.** וְאִם לֹא אָמַר אֶלָּא הַיּוֹם שְׁמוֹנָה יָמִים וְלֹא סִיֵּם שֶׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד וְכוּ' (יג) נַמִּי יָצָא, שֶׁהֲרֵי הִזְכִּיר שָׁבוּעוֹת אֶתְמוֹל בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. וְכֵן אִם לֹא אָמַר אֶלָּא הַיּוֹם שָׁבוּעַ אֶחָד וְיוֹם אֶחָד בִּלְחוּד נַמִּי יָצָא, שֶׁהֲרֵי כְּבָר הִזְכִּיר הַיָּמִים שֶׁעָבְרוּ כָּל אֶחָד בְּיוֹמוֹ. אוֹמְרִים (יד) שָׁבוּעַ אֶחָד וְלֹא אַחַת, וְכֵן אוֹמְרִים שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת וְלֹא שְׁתֵּי, דְּשָׁבוּעַ לְשׁוֹן זָכָר. עַד עֲשָׂרָה אוֹמֵר יָמִים, וּמֵאַחַד עֶשְׂרֵה וְאֵילָךְ אוֹמֵר יוֹם. כֵּן יֵשׁ לוֹמַר מִנְיָן הַמּוּעָט מִתְּחִלָּה, כְּגוֹן אֶחָד וְעֶשְׂרִים יוֹם, וְכָל אֵלּוּ הַדְּבָרִים אֵינָן לְעִכּוּבָא אֶלָּא לְצַחוּת הַלָּשׁוֹן: (י) **וְעַל דֶּרֶךְ וְכוּ'.** וּמִנְהָג לוֹמַר אַחַר הַסְּפִירָה יְהִי רָצוֹן וְכוּ' שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ', כְּלוֹמַר (טו) וְאָז נְקַיֵּם מִצְוַת הֲבָאַת הָעֹמֶר. וְיֵשׁ נוֹהֲגִים גַּם כֵּן לוֹמַר מִזְמוֹר 'אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ' וְגוֹ' (תהלים סז): (יא) **זֶה וְכוּ'.** כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּאִם אָמַר בְּלָשׁוֹן אַחֵר, כְּגוֹן בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים וְתִשְׁעָה אָמַר הַיּוֹם אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת, נַמִּי יָצָא: ב (יב) **חוֹזְרִים וְכוּ'.** הוּא מִדִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א בִּתְשׁוּבָה (ח"א) סִימָן קנ"ד, וּמְבֹאָר שָׁם שֶׁהַקָּהָל הִתְפַּלְּלוּ גַּם מַעֲרִיב קֹדֶם, וּלְעִנְיַן מַעֲרִיב אֵין לָהֶם לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל מִשּׁוּם טִרְחָא דְּצִבּוּרָא [וּכְדִלְעֵיל (רֵישׁ) סִימָן רס"ג סָעִיף י"ד], רַק לְעִנְיַן סְפִירָה לֹא מַשְׁגְּחִינַן בְּטִרְחָא דִּידְהוּ, (טז) כִּי אֵיךְ יֹאמַר לְמָשָׁל עֲשָׂרָה יָמִים וְאֵינָן אֶלָּא תִּשְׁעָה כִּי אוֹתוֹ הַיּוֹם תְּשִׁיעִי הוּא וְלֹא עֲשִׂירִי עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים. עַד כָּאן דְּבָרָיו שָׁם: (יג) **לִסְפֹּר כְּשֶׁתֶּחְשַׁךְ.** וּבִבְרָכָה (יז) כַּדִּין: (יד) **וְהַמְדַקְדְּקִים.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּמִן הַדִּין (יח) הָיָה אֶפְשָׁר לְהָקֵל לִסְפֹּר מִשֶּׁתֶּחְשַׁךְ אַף קֹדֶם צֵאת הַכּוֹכָבִים, דְּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת הוּא סְפֵק לַיְלָה וְאָזְלִינַן לְקֻלָּא בִּסְפֵק דְּרַבָּנָן בִּסְפִירָה בַּזְּמַן הַזֶּה שֶׁהוּא מִדְּרַבָּנָן לְרֹב הַפּוֹסְקִים, אֶלָּא דְּמִכָּל מָקוֹם אֵינוֹ נָכוֹן לְהַכְנִיס עַצְמוֹ לְסָפֵק לְכַתְּחִלָּה וּלְהָכִי הַמְדַקְדְּקִים מַמְתִּינִים עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים שֶׁהוּא בְּוַדַּאי לַיְלָה: (טו) **וְכֵן רָאוּי לַעֲשׂוֹת.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר לְכַתְּחִלָּה, וּמִכָּל מָקוֹם בְּדִיעֲבַד אִם בֵּרַךְ (יט) בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת יָצָא וְכַנַּ"ל. אֲבָל הָאֵלִיָּה רַבָּה (סק"י) מְפַקְפֵּק בָּזֶה (כ) וּמְצַדֵּד

בֵּאוּר הֲלָכָה

כָּל אֶחָד לִסְפֹּר בְּעַצְמוֹ, אָכֵן בְּדִיעֲבַד אִם שָׁמַע מֵחֲבֵרוֹ וְכִוֵּן לָצֵאת יַחֲזֹר וְיִסְפֹּר בְּלִי בְּרָכָה. וְכֵן כָּתַב הַפְּרִי מְגָדִים (א"א סק"ב):

* **מוֹנֶה וְהוֹלֵךְ.** עַיֵּן בָּאַחֲרוֹנִים שֶׁנֶּחְלְקוּ בְּאִם מָנָה בְּרָאשֵׁי תֵּבוֹת כְּגוֹן שֶׁאָמַר הַיּוֹם ב' יָמִים וְכַדּוֹמֶה אִם יָצָא, וְכָתַב הַחֹק יַעֲקֹב (סק"ח) כֵּיוָן דִּלְרֹב הַפּוֹסְקִים עִקַּר סְפִירָה בַּזְּמַן הַזֶּה אֵינוֹ אֶלָּא דְּרַבָּנָן אֵין לְהַחְמִיר מִסְּפֵיקָא וְיַחֲזֹר לִסְפֹּר בְּלִי בְּרָכָה. וְדַע דְּעַל כָּל פָּנִים אִם בֵּרַךְ בַּלֵּב בְּוַדַּאי לֹא יָצָא כְּלָל דְּהִרְהוּר לָאו כְּדִבּוּר דָּמֵי, וְכֵן כָּתַב פְּרִי חָדָשׁ לְהֶדְיָא בְּסָעִיף ו', וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן ס"ב סָעִיף ד' בַּמִּשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ז) וּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה יצא) שָׁם וְדוּק:

ב * **וְכֵן רָאוּי לַעֲשׂוֹת.** עַיֵּן בַּמִּשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק טו) דְּאִם סִפֵּר בְּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת יָצָא, כֵּן כָּתְבוּ מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים וְדָבָר זֶה מֻזְכָּר בַּתּוֹסָפוֹת מְנָחוֹת דַּף ס"ו (ע"א) דִּבּוּר הַמַּתְחִיל זֵכֶר. וּמָתַי נִקְרָא בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת עַיֵּן סִימָן רס"א (ס"ב) דְּדַעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שָׁם דְּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת הוּא שְׁלֹשֶׁת רִבְעֵי מִיל קֹדֶם צֵאת הַכּוֹכָבִים וְהוּא קָרוֹב לְרֶבַע שָׁעָה בְּעֶרֶךְ וּמִקֹּדֶם הָוֵי וַדַּאי יוֹם. וְעַיֵּן שָׁם בַּבֵּאוּר הֲלָכָה דִּבּוּר הַמַּתְחִיל וְשִׁעוּר בְּסוֹף הַדִּבּוּר שָׁם דַּאֲפִלּוּ לְהַסּוֹבְרִים דְּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת מַתְחִיל מִיָּד אַחַר שְׁקִיעָה, הַיְינוּ לְעִנְיַן שַׁבָּת דְּנָקְטִינַן לְחוּמְרָא כְּרַבִּי יְהוּדָה, אֲבָל לְהָקֵל אַף בְּמִלֵּי דְּרַבָּנָן צָרִיךְ עִיּוּן אִם נוּכַל לְהָקֵל וְלוֹמַר תַּרְתֵּי קֻלֵּי אֶחָד דְּהוּא בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת כְּרַבִּי יְהוּדָה וְגַם דִּסְפֵיקָא דְּרַבָּנָן לְקֻלָּא, כֵּיוָן דִּלְרַבִּי יוֹסֵי הָוֵי וַדַּאי יוֹם כָּל הַזְּמַן שֶׁמִּן

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יג) אֵלִיָּה רַבָּה (שם) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (יד) אַחֲרוֹנִים: (טו) כֵּן כָּתַב הַשִּׁבֳּלֵי לֶקֶט (סי' רלד). וְכָתַב עוֹד טַעַם מִשּׁוּם יוֹם הָנָף, דְּהַיְנוּ כָּל יוֹם ט"ז שֶׁאֲסוּרִין בַּאֲכִילַת חָדָשׁ מִתַּקָּנַת רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, לְכָךְ רָאוּי לְהַזְכִּיר עֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּלְהִתְפַּלֵּל עָלֶיהָ לְהַחֲזִיר הַדָּבָר לְיָשְׁנָהּ, וְעַיֵּן בְּתוֹסָפוֹת מְגִלָּה (כ: ד"ה כל) טַעַם אַחֵר. וְכָל זֶה אִם נֵימָא דִּסְפִירָה בַּזְּמַן הַזֶּה דְּאוֹרַיְיתָא וְאֵינוֹ תָּלוּי בַּמִּקְדָּשׁ וּכְמוֹ דְּכָתַב בְּרֵישׁ דְּבָרָיו, אֲבָל אִם נֵימָא דְּהוּא דְּרַבָּנָן זֵכֶר לַמִּקְדָּשׁ אָתֵי שַׁפִּיר טְפֵי שֶׁמִּתְפַּלְלִין שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ: ב (טז) וּבְבֵאוּר הַגְּרָ"א כָּתַב סְבָרָא אַחֶרֶת לְחַלֵּק בֵּין הָא דִּתְפִלָּה מִשּׁוּם דְּכָאן אֵין צָרִיךְ לְצִבּוּר עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, וְלֹא אָבִין מַדּוּעַ חִדֵּשׁ טַעַם אַחֵר וְכִי כְּעוּרָה זוֹ שֶׁכָּתַב הָרַשְׁבָּ"א דְּלֹא מַשְׁגְּחִינַן כְּלָל בְּטִרְחָא בְּדָבָר שֶׁהוּא נֶגֶד הַחוּשׁ, וְצָרִיךְ עִיּוּן: (יז) אֵלִיָּה רַבָּה (סק"י) וּמֵאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"ה) וְכֵן מַשְׁמַע מֵעוֹלַת שַׁבָּת (סק"ב), וּפָשׁוּט לְפִי הַטַּעַם שֶׁמְּבֹאָר בַּמִּשְׁנָה בְּרוּרָה, וּדְלֹא כְּבֵאֵר הֵיטֵב (ס"ק יא) בְּשֵׁם שְׁיָרֵי כְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה, שֶׁלֹּא נִמְצָא שָׁם כְּלָל דָּבָר זֶה [וְנִזְדַּקְּרָה לוֹ שְׁגָגָה, שֶׁכָּתוּב שָׁם בַּכְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה"ט) עַל דִּין אַחֵר שֶׁכָּתוּב בַּטּוּר, וּמִסְתַּבְּרָא דִּבְתַרְוַיְיהוּ לֹא נָפֵיק פֵּרוּשׁ וְחוֹזֵר לִסְפֹּר בְּלִי בְּרָכָה, וְנִתְחַלֵּף לוֹ כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה עַל שִׁיּוּרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה]. **וְעַיֵּן בָּאֵלִיָּה רַבָּה** (שם) **בְּשֵׁם עוֹלַת שַׁבָּת** (שם) **דְּהֵיכִי שֶׁהִתְפַּלְּלוּ מִפְּלַג הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה וְאַחַר כָּךְ בֵּרְכוּ עַל הַסְּפִירָה אֵינוֹ חוֹזֵר וּמְבָרֵךְ וְסוֹפֵר בְּלִי בְּרָכָה וּמְסַיֵּם בְּצָרִיךְ עִיּוּן, וּבֶאֱמֶת דְּבָרָיו צְרִיכִים עִיּוּן גָּדוֹל,** שֶׁהֲרֵי גַּם דִּבְרֵי הַמְחַבֵּר בְּסָעִיף זֶה מַיְירֵי מִפְּלַג הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה כְּפִי מְקוֹר דִּין זֶה בִּתְשׁוּבַת הָרַשְׁבָּ"א, שֶׁהֲרֵי מְבֹאָר בָּרַשְׁבָּ"א שֶׁאֵין חוֹזְרִים לְהִתְפַּלֵּל מִשּׁוּם טִרְחָא דְּצִבּוּרָא, וּמְבֹאָר לְעֵיל סִימָן רס"ג סָעִיף י"ד דְּלֹא אָמְרִינַן כֵּן אֲפִלּוּ בְּצִבּוּר רַק מִפְּלַג הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה, וַאֲפִלּוּ הָכִי כָּתַב דִּלְעִנְיַן סְפִירָה לֹא שַׁיָּךְ כְּלָל סְבָרָא זוֹ דְּטִרְחָא [וּלְחַלֵּק וְלוֹמַר דְּגַם הָרַשְׁבָּ"א גּוּפָא לֹא כָּתַב דְּבָרָיו אֶלָּא לְעִנְיַן סְפִירָה גּוּפָא אֲבָל מִכָּל מָקוֹם גַּם לְדִידֵיהּ אֵינוֹ חוֹזֵר וּמְבָרֵךְ מִשּׁוּם טִרְחָא דְּצִבּוּרָא זֶהוּ דֹּחַק, וְאִי אֶפְשָׁר לוֹמַר כְּלָל שֶׁיְּהֵא הַבְּרָכָה שֶׁבֵּרַךְ בַּיּוֹם הַתְּשִׁיעִי עַל סְפִירָה שֶׁל יוֹם הָעֲשִׂירִי חָל אַף עַל פִּי שֶׁהַסְּפִירָה גּוּפָא אֵינָהּ כְּלוּם], וְכֵן מַשְׁמַע מִבֵּאוּר הַגְּרָ"א שֶׁדַּעְתּוֹ נוֹטָה לַהֲלָכָה כְּהָרַשְׁבָּ"א. **אֶלָּא דְּמִכָּל מָקוֹם אֵין לִדְחוֹת דִּבְרֵי הָאֵלִיָּה רַבָּה בָּזֶה לְגַמְרֵי, שֶׁעַל כָּל פָּנִים יֵשׁ לָהֶם מָקוֹם לְפִי שִׁיטוֹת אֲחֵרוֹת הַמְבֹאָרוֹת בְּסָעִיף ג' בַּבֵּאוּר הֲלָכָה דִּבּוּר הַמַּתְחִיל מִבְּעוֹד יוֹם וּכְמוֹ שֶׁנְּבָאֵר שָׁם:** (יח) כֵּן מוּכָח בַּטּוּר וּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ומש"כ וזמן). וְאַף עַל פִּי שֶׁדִּבְרֵי הַמְחַבֵּר הוּא לְשׁוֹן הָרַשְׁבָּ"א בִּתְשׁוּבָה וּלְפִי דִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א שָׁם עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים הוּא יוֹם וּמִדִּינָא אֵין לִסְפֹּר, יֵשׁ לוֹמַר דְּגַם לְדִידֵיהּ בִּסְפֵק לַיְלָה מֻתָּר, וְצֵאת הַכּוֹכָבִים דְּנָקֵט מִלְּתָא דִּפְסִיקָא נָקֵט וְלֹא אָתֵי אֶלָּא לְאַפּוּקֵי מִפְּלַג הַמִּנְחָה דְּהוּא יוֹם, וְעַל כָּל פָּנִים בְּדִבְרֵי הַמְחַבֵּר שֶׁשִּׁנָּה הַלָּשׁוֹן מִלְּשׁוֹן הָרַשְׁבָּ"א וּבִמְקוֹם עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים כָּתַב עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ, שַׁפִּיר מְתֻקָּן הַלָּשׁוֹן שֶׁמְּסַיֵּם 'וְהַמְדַקְדְּקִים' וּכְמוֹ שֶׁפֵּרַשְׁנוּ: (יט) מָגֵן אַבְרָהָם וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (כ) מִשּׁוּם דִּלְהַרְבֵּה פּוֹסְקִים סְפִירָה בַּזְּמַן הַזֶּה דְּאוֹרַיְיתָא וּלְהָכִי אֵין לִסְפֹּר עַל סְפֵק לַיְלָה:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah